

خاویر میلی در آرژانتین: تکرار یک سیاست شکست خورده

کامران نیری

۱۹ فوریه ۲۰۲۶، تجمع هزاران نفر در بیرون کنگره‌ی ملی در بوئنوس آیرس، آرژانتین، در اعتراض به اصلاحات
کارگری پیشنهادی دولت (Photo: Miguel Caamaño)

یکی از جنبه‌های سیاست خارجی دوره‌ی دوم ریاست‌جمهوری دونالد ترامپ، تلاش او بر تغییر مشی رهبری در کشورهای آمریکای لاتین در جهت رویکرد راست‌گرایانه‌ی خودش بوده است؛ رویکردی که آزادی عمل بیشتری به طبقه‌ی سرمایه‌دار می‌دهد و موضع سرمایه‌داران آمریکا را تقویت کرد (چمبرس و کواس ۲۰۲۶). نمونه‌ی بارز این سیاست، تجاوز نظامی آمریکا به ونزوئلا، ربودن رئیس‌جمهور آن و به‌زیر سلطه درآوردن جانشین اوست (پیچر و کورمانایف ۲۹ تیر ۱۴۰۵). در این نوشته، تحولات آرژانتین را در همین زمینه به‌اختصار بررسی می‌کنم.

دونالد ترامپ نقش مهمی در انتخاب خاویر میلی^۱ در آرژانتین از طریق حمایت مالی و حمایت سیاسی قابل‌توجه از او ایفا کرد (بویولا، ۲۰۲۵). دولت ترامپ پیش از انتخابات در حمایت از میلی توافق‌نامه‌ای جهت حمایت ارزی ۲۰ میلیارد دلاری، یک خط اعتباری، خرید پزو و اوراق قرضه‌ی آرژانتین توسط خزانه‌داری آمریکا و تسهیلات ایجاد صندوق خصوصی ۲۰ میلیارد دلاری بود ([بوینوس آیرس هالد](#)، ۲۷ اکتبر ۲۰۲۵). ترامپ همچنین به‌طور علنی از نامزدی میلی حمایت کرد که احتمالاً برای بسیج رأی‌دهندگانی که با ایدئولوژی سیاسی ترامپ همسو هستند تأثیرگذار بوده و به انتخاب میلی کمک کرده است. در مجموع، مداخله‌ی ترامپ به‌عنوان عاملی حیاتی در موفقیت انتخاباتی میلی دیده شد که بازتاب‌دهنده‌ی استراتژی گسترده‌تر وی برای تقویت روابط با رهبران راست‌گرا در آمریکای لاتین و تبدیل آمریکای لاتین به حیات‌خلوت آمریکا است.

خاویر میلی (متولد ۲۲ اکتبر ۱۹۷۰) یک سیاستمدار لیبرترین^۲ راست‌گرای آرژانتینی است. اگرچه هوادارانش او را به‌عنوان اقتصاددان می‌شناسند، اما او تنها مدرک کارشناسی اقتصاد را از دانشگاه بلگرانو دریافت کرده است. البته، میلی در برنامه‌ی کارشناسی ارشد اقتصاد در مؤسسه‌ی اقتصادی و اجتماعی^۳ و در دانشگاه تورکواتو دی تلاً^۴ ثبت‌نام کرد، اما در هیچ‌یک از آن دو برنامه‌ی درسی‌اش را به پایان نرساند.

با این حال، میلی خود را پیرو مکتب اقتصاد اتریشی می‌داند که بر انتخاب فردی و ماهیت ذهنی ارزش تأکید دارد. این مکتب از اواخر قرن نوزدهم توسط اقتصاددانانی چون کارل منگر، لودویگ فون میزس و فریدریش هایک شکل گرفت، طرفدار بازار آزاد و حداقل مداخله‌ی دولت در اقتصاد است. تفاوت این مکتب با مکتب نئوکلاسیک در

پایبندی شدید به فردگرایی روش‌شناختی است که پدیده‌های اجتماعی را در درجه‌ی اول ناشی از انگیزه‌ها و اعمال افراد برای حفظ منافع شخصی‌شان می‌داند. نظریه‌پردازان مکتب اتریشی معتقدند که نظریه‌ی اقتصادی باید منحصرأ بر مبنای اصول اولیه‌ی کنش انسانی باشد و این اصول را به‌عنوان پراکسولوژی مطرح می‌کند (برای نقد استدلال مکتب اتریشی نگاه کنید به نیری ۲۰۰۴). مکتب اتریشی به توجیهی آکادمیک برای سیاست‌های لیبرترین راست‌گرا تبدیل شده است.

در انتخابات پاییز ۲۰۲۳ که خاویر میلی به‌عنوان رئیس‌جمهور آرژانتین به قدرت رسید، ۱۰۸ اقتصاددان بیانیه‌ای را امضا کردند که با بخش عمده‌ای از پیشنهادها ی اقتصادی میلی مخالفت می‌کرد. در میان آن‌ها اقتصاددان فرانسوی توماس پیکتی قرار داشت که نویسنده‌ی کتاب «سرمایه در قرن بیست و یکم» است که در سال ۲۰۱۴ خواستار نرخ‌های مالیاتی بسیار بالاتر بر افراد با درآمد بالا و ثروتمند شده بود. امضاکنندگان، سیاست‌های بازار آزاد را به‌طور کلی و پیشنهادها ی میلی را به‌طور خاص نقد کرده بودند (هندرسون، ۲۰۲۵).

پس از انتخاب میلی به‌عنوان رئیس‌جمهور آرژانتین، دونالد ترامپ به میلی بابت «پیروزی قاطع‌اش» تبریک گفت و بر نقش خود در انتخاب وی تأکید کرد. حزب حاکم «لا لیبرتاد آوانزا» (پیشرفت آزادی)^۵ با بیش از ۴۰٪ آرا در پارلمان صاحب بیشترین نمایندگان شد. در دسامبر ۲۰۲۳، با تکیه بر مسند ریاست جمهوری، خاویر میلی برنامه‌ی «شوکرمانی»^۶ اش را برای برچیدن مداخله‌ی دولت با هدف معکوس کردن تورم و کسری بودجه‌ی دیرین این کشور آغاز کرد.

او بلافاصله از طریق اقدامات اضطراری ارزش پزو آرژانتین را بیش از ۵۰٪ کاهش داد (نرخ رسمی تبدیل پزو به دلار را از ۴۰۰ به ۸۰۰ پزو به ازای هر دلار آمریکا افزایش داد) تا آن را به ارزش بازار نزدیک‌تر کند و یارانه‌های وارداتی را محدود نمود. او با امضای فرمان‌های اجرایی تعداد وزارتخانه‌ها را به نصف (از ۱۸ به ۹) کاهش داد. او سپس به کاهش گسترده‌ی هزینه‌ها پرداخت (که به El Motiro / اره برقی معروف شد): او پروژه‌های ایجاد زیرساخت‌های عمومی را تعلیق کرد، یارانه‌های دولت فدرال به استان‌های آرژانتین را کاهش داد و شروع به کاهش یارانه‌های دولتی برای حمل‌ونقل عمومی، انرژی و خدمات عمومی کرد.

میلی با صدور حکمی گسترده شامل صدها بند رفع مقررات، بن بست سنتی قانون گذاری را دور زد: او با حمایت از مالکان، قوانین سختگیرانه‌ی کنترل اجاره (Ley de Alquileres) را لغو کرد و به آنها اجازه داد قراردادهای اجاره را به هر ارزی که بخواهند مذاکره و امضا کنند، که این امر منجر به افزایش سریع اجاره‌ها و در نتیجه نیز افزایش عرضه‌ی مسکن اجاره‌ای شد. او مقررات کاری را هدف قرار داد تا حقوق پایان خدمت را کاهش دهد و محدودیت‌ها بر امر استخدام و اخراج را کاهش دهد (اگرچه بخش‌هایی از این اصلاحات کارگری با چالش‌های حقوقی از سوی اتحادیه‌های کارگری مواجه شده است). میلی با حذف سقف‌های اجباری دولت بر قیمت کالاهای مصرفی روزمره، کنترل قیمت‌ها را حذف کرد و در نتیجه قیمت‌ها برای مصرف کنندگان افزایش یافتند.

به این ترتیب، آرژانتین در اوایل سال ۲۰۲۴ با ریاضت سختگیرانه، کاهش واقعی در هزینه‌های عمومی و توقف استخدام در بخش دولتی، به اولین مازاد ماهانه‌ی بودجه‌ی خود در بیش از یک دهه دست یافت.

میلی طرح کاهش ارزش ماهانه دو درصدی پزو را اجرا و عرضه‌ی گسترده‌ی پول را متوقف کرد تا امر چاپ پول به عنوان منبع تأمین مالی کسری بودجه متوقف شود و با کاهش تقاضای مؤثر،^۷ میزان تورم ماهانه را کاهش دهد.

پس از شکست‌های اولیه‌ی لایحه‌ی قانون گذاری او، پارلمان نسخه‌ی بازنگری شده‌ی «Ley Bases قوانین اصولی» میلی را تصویب کرد که شامل موارد زیر بود:

- **چارچوب خصوصی سازی:** اختیار اجرایی برای خصوصی سازی یا واگذاری امتیاز شرکت‌های کلیدی دولتی (مانند رسانه‌های دولتی و شرکت‌های حمل و نقل) اعطا شد.

- **مشوق سرمایه گذاری RIGI:** «رژیم تشویقی برای سرمایه گذاری‌های بزرگ» (RIGI) را ایجاد کرد که معافیت‌های مالیاتی، معافیت از عوارض و دسترسی به ارز خارجی را برای سرمایه گذاری‌های بزرگ بلندمدت در حوزه‌ی انرژی (مانند Vaca Muerta)، معدن (لیتیوم) و زیرساخت‌ها ارائه می‌دهد.

- **اختیارات اجرایی واگذارشده:** اختیارات اضطراری در امور اداری، اقتصادی، مالی و انرژی برای مدت معین به میلی اعطا شد. پس از آن، قانون تسهیل کنترل سرمایه و حمایت مالی (اواخر ۲۰۲۴-۲۰۲۵) تصویب شد که محدودیت‌های ارزی را لغو کرد: کاهش مرحله به مرحله کنترل سخت‌گیرانه cepo cambiario (کنترل‌های سرمایه و ارز) و حذف فاصله بین نرخ‌های ارز رسمی و بازار موازی آن‌ها. سپس حمایت‌های مالی خارجی قابل توجه از جمله مبادلات ارزی، تسهیلات خط اعتباری و کمک‌های چندجانبه (با هماهنگی صندوق بین‌المللی پول و متحدان کلیدی مانند آمریکا) برای تثبیت ذخایر ارزی خارجی و حمایت از عادی‌سازی اقتصادی^۸ بلندمدت به دست آورد (شنابل و کلاین‌هایر، ۲۰۲۵؛ کاجانوسکی، ۲۰۲۵؛ نیکو لاس کاجانوسکی، ۲۰۲۵؛ مارکوس کاجانوسکی، ۲۰۲۵). حامیان سیاست‌های میلی به مرکز آمار دولتی اشاره می‌کنند که گزارش می‌دهد تورم به شدت کاهش یافته، دولت به اولین مازاد مالی خود بعد از سال ۲۰۰۸ دست یافته و رشد اقتصادی به‌طور ملایم از سر گرفته شده است. با این حال، شهروندان آرژانتینی با فشار مالی فوری مواجه شدند: با حذف یارانه‌ها و لغو کنترل قیمت‌ها، افزایش فوری و شدید قیمت‌های برای مصرف‌کنندگان، خانوارها شاهد افزایش چشمگیر کرایه‌های حمل‌ونقل عمومی و قبوض ماهانه‌ی خدمات بودند. عدم رشد دستمزدها در بخش دولتی، توقف هزینه‌های زیرساختی و کاهش شدید ارزش رسمی پزو، موجب تقلیل شدید قدرت خرید خانوارهای طبقه‌ی متوسط و پایین شد. در عین حال، قیمت غذا، مراقبت‌های بهداشتی و خدمات عمومی نسبت به دستمزدهای واقعی همچنان بالا باقی مانده است. بسیاری از خانواده‌های طبقه‌ی متوسط هنوز با کاهش درآمد واقعی دست‌وپنجه نرم می‌کنند. نرخ فقر در آرژانتین از حدود ۴۱.۷٪ در اواخر ۲۰۲۳ به ۵۲.۹٪ تا اواسط ۲۰۲۴ افزایش یافت که بالاترین سطح در ۲۰ سال گذشته است (بوئنوس آیرس هرالد، ۲۶ سپتامبر ۲۰۲۴).

در حالی که میلی پایگاه حمایتی پابرجایی دارد که به موفقیت او در غلبه بر تورم نسبت داده می‌شود، اقدامات ریاضتی او همچنان باعث اعتراضات و اعتصابات کارگری در میان دانشجویان دانشگاه، کارکنان بخش دولتی و گروه‌های بازنشستگان شده است. در سال ۲۰۲۴، آرژانتین شاهد مجموعه‌ای از اعتراضات و شورش‌ها از ژانویه تا ژوئن در واکنش به اصلاحات پیشنهادی خاویر میلی بود. آرژانتینی‌ها بر سر اصلاحات میلی دچار اختلاف نظر هستند. تا ژانویه ۲۰۲۵، میزان محبوبیت میلی به ۶۵٪ رسیده بود. اما شش ماه بعد در ژوئن ۲۰۲۵، رضایت از او به ۳۶٪ کاهش یافت. در ماه مه ۲۰۲۶ نیز، میزان محبوبیت میلی به ۳۲٪ کاهش یافت. در ایالات متحده نیز محبوبیت دونالد ترامپ که در ابتدای دوره دوم او ۵۰٪ بود اکنون به ۳۷٪ رسیده است.

سخن کوتاه آخر آن که خاویر میلی همان سیاست‌های مرسوم اجماع واشنگتنی را در قالب شوک‌درمانی در آرژانتین به اجرا درآورده است. این سیاست‌ها با تحمیل بیشترین فشار به گروه‌های فرودست اجتماعی و مزدو حقوق‌بگیران در تلاش است فضا را برای سرمایه‌گذاری مهیاتر کند. سیاست‌هایی از این دست پیش‌تر در دهه‌ی ۱۹۸۰ و در پی فشار سنگین بدهی‌های خارجی معوق، با توصیه‌های صندوق بین‌المللی پول و بانک جهانی در کشورهای امریکای لاتین اجرا شده بود و حاصل آن چیزی نبود به جز «دهه‌ی از دست‌رفته»ی اقتصادهای امریکای لاتین که در ادامه به بازگشت به سیاست‌های جدید توسعه‌گرا و نیز شکل‌گیری «موج صورتی» و قدرت‌گیری چپ‌ها در این کشورها انجامید.

پیوست: مختصری از تاریخ آرژانتین

آرژانتین با بیش از ۴۶ میلیون جمعیت (سرشماری ۲۰۲۲) مساحتی برابر با ۲,۷۸۰,۰۸۵ کیلومتر مربع دارد و پس از برزیل، دومین کشور بزرگ آمریکای جنوبی، چهارمین کشور بزرگ قاره آمریکا، و هشتمین کشور بزرگ جهان است. سیر تحولات در آرژانتین از سال ۱۸۰۰ یکی از جالب‌ترین مطالعات اقتصادی و سیاسی تاریخی است

- سفری از انقلاب ضداستعماری تا رسیدن به حد یک قدرت اقتصادی جهانی، و پس از آن دهه‌ها آشوب سیاسی و نوسانات اقتصادی.

۱. استقلال و تشکیل دولت (۱۸۸۰-۱۸۱۰)

انقلاب و استقلال: با حمله‌ی ناپلئون به اسپانیا، انقلاب مه ۱۸۱۰ دولت محلی را در بوینوس آیرس تأسیس و استقلال رسمی از اسپانیا در ۹ ژوئیه ۱۸۱۶ اعلام شد. چند دهه‌ی پس از استقلال جنگ داخلی با درگیری بین یونیتارین‌ها (طرفداران دولت متمرکز به رهبری بوینوس آیرس) و فدرالیست‌ها (طرفداران خودمختاری منطقه‌ای) صورت گرفت. دیکتاتور خوان مانوئل روساس از ۱۸۳۵ تا ۱۸۵۲ بر کشور تسلط داشت.

اتحاد: یک قانون اساسی فدرال مدرن در سال ۱۸۵۳ تصویب شد. تا سال ۱۸۸۰، دولت مرکزی کنترل کل قلمرو را از طریق فتح نظامی پامپاس و پاتاگونیا به دست گرفته بود.

دوران طلایی و رونق صادرات (۱۸۸۰-۱۹۳۰)

رونق اقتصادی: از طریق صادرات کشاورزی (گوشت گاو، گندم، پشم)، مهاجرت گسترده‌ی اروپایی‌ها و سرمایه‌گذاری خارجی (عمدتاً راه‌آهن توسط بریتانیا)، آرژانتین شاهد مدرن‌سازی سریع بود.

ثروت جهانی: تا اوایل قرن بیستم، آرژانتین جزو ده کشور ثروتمند جهان بود و از کشورهایایی مانند کانادا و استرالیا پیشی گرفت.

توسعه‌ی دموکراتیک: با تصویب حق رأی عمومی مردان در سال ۱۹۱۲ از الیگارشی‌های محافظه کار نخبه به نظام مبتنی بر رأی‌دهندگان گسترده‌تر گذار کرد.

۳. بی‌ثباتی سیاسی و پرونیسم (۱۹۳۰-۱۹۸۳)

کودتای ۱۹۳۰: رکود بزرگ دهه‌ی ۱۹۳۰ رونق صادرات را پایان داد. کودتای نظامی در سال ۱۹۳۰ آغازگر دهه‌ها مداخلات نظامی مکرر و شکنندگی دموکراتیک بود.

ظهور پرونیسم: خوان دومینگو پرون در سال ۱۹۴۶ به قدرت رسید. او با تأکید بر صنعتی‌سازی دولتی، رفاه اجتماعی، نمایندگی کارگران و ملی‌گرایی، چشم‌انداز سیاسی جدیدی را مطرح کرد.

چرخه‌ی دیکتاتوری‌ها: پرون در کودتای ۱۹۵۵ سرنگون شد. برای نزدیک به سه دهه، دولت‌های غیرنظامی به‌طور معمول توسط حונ‌تاهای نظامی مختل می‌شدند. «جنگ کثیف» و **فالکلند:** آخرین دیکتاتوری نظامی (۱۹۷۶-۱۹۸۳) در آرژانتین کمپینی وحشیانه علیه مخالفان سیاسی به‌راه انداخت که منجر به قتل هزاران نفر از آنها شد و جنگ کثیف نام گرفت. رژیم با مشکلات شدید اقتصادی در سال ۱۹۸۲ به جزایر فالکلند (جزایر مالویناس) حمله کرد؛ شکست سریع توسط بریتانیا سقوط دیکتاتوری را تسریع کرد.

۴. دموکراسی مدرن و نوسانات اقتصادی (۱۹۸۳-تاکنون)

بازگشت دموکراتیک: دموکراسی در سال ۱۹۸۳ تحت رهبری رائل آلفونسین بازگردانده شد.

ابرتورم: پس از تورم بسیار بالا در اواخر دهه‌ی ۱۹۸۰، رئیس‌جمهور کارلوس منم در دهه ۱۹۹۰ اصلاحات بازار آزاد را اجرا کرد و پزو آرژانتین را به دلار آمریکا متصل کرد.

بحران سال ۲۰۰۱: پیوند به دلار فروپاشید که منجر به سقوط شدید اقتصادی، ناآرامی‌های اجتماعی گسترده و ورشکستگی گسترده بدهی‌های دولتی شد.

دو دهه‌ی اخیر: کشور از طریق سیاست‌های کینزی (۲۰۰۳-۲۰۱۵)، اصلاحات بازارپسند تحت رهبری مائوریسیو ماکری (۲۰۱۵-۲۰۱۹) و بی‌ثباتی اقتصاد کلان دچار بحران شد. سیاست اقتصادی همچنان تعادل بین تورم بالا، زمان‌بندی مجدد پرداخت بدهی و اصلاحات ساختاری را حفظ می‌کند.

آمریکای لاتین در طول تاریخ خود نوسانات سیاسی قابل‌توجهی بین حکمرانی چپ و راست را تجربه کرده است. این تغییرات اغلب بازتاب‌دهنده‌ی شرایط اقتصادی، جنبش‌های اجتماعی و عوامل ژئوپلیتیکی خارجی هستند. در اوایل قرن بیست‌ویکم، بسیاری از کشورهای آمریکای لاتین شاهد افزایش دولت‌های چپ‌گرا بودند که به «موج

صورتی» معروف است و با اصلاحات اجتماعی و سیاست‌های ضد نئولیبرالی شناخته میشود. این جنبش در دهه‌ی ۲۰۰۰ به اوج خود رسید، با رهبرانی مانند هوگو چاوز در ونزوئلا و اوو مورالس در بولیوی. از حدود سال ۲۰۱۵، تغییر قابل توجهی به سمت راست رخ داده است که اغلب «موج آبی» یا «چرخش به راست» نامیده می‌شود. این تغییر شامل انتخاب رهبران محافظه‌کار و افول دولت‌های چپ‌گرا بوده است که ناشی از چالش‌های اقتصادی و نارضایتی عمومی است.

¹ Javier Milei

² Libertarian

³ Instituto de Desarrollo Económico y Social

⁴ Universidad de Torcuato di Tella

⁵ La Libertad Avanza (LLA)

⁶ Shock therapy

⁷ Effective demand

⁸ Economic normalization

منابع فارسی:

پیچر، تایلر و آناتولی کورمانایف. "چه‌گونه مارکو روبیو ونزوئلا را از دور اداره می‌کند؟" نقد اقتصاد سیاسی. ۲۹ تیر ۱۴۰۵. ترجمه از [نیویورک تایمز](#) ۱۱ ژوئن ۲۰۲۶.

منابع انگلیسی:

Bubola, Emma. "[Milei's Win in Argentina Was Rebutal of the Past, Aided by Trump](#)." The New York Times, October 27, 2025.

Cachanosky, Nicolás. "[Milei's economic policy in Argentina](#)." gisreportsonline.com. October 17, 2025.

Chambers, Francesca and Eduardo Cuevas. "[Make Latin America great? How Trump influences region's elections](#)." USA Today. August 12, 2026.

Henderson, David R. "[Critics of Milei's Policies Strike Out](#)." Defining Ideas. Hoover Institution, January 9, 2025.

Nayeri, Kamran. "Socialism and the Market: Methodological Issues in Economic Calculations Debate," Critique, December, 2004.

Schnabl, Gunther and Marius Kleinheyer. "[Argentina Under the Reforms of Javier Milei: Taking Stock.](#)"

Flossbach von Storch. June 26, 2025.

Cachanosky, Marcos. "[Two Years of Milei: The Reform Agenda Moves Forward in Argentina.](#)" CATO Institute. December 10, 2025.